

Når bønder fester – til guldbryllup i Vindinge år 1900

Den 22. marts 1900 fejrede Ane Olsdatter og Anders Israelsen guldbryllup på det, der i dag kaldes ”Den gamle gård” (Tingvej 28) nordligst i byen. Hvor mange, der dengang ud af en given årgang kunne fejre 50 år sammen, afhang af levetiden. Den var som bekendt o. 1900 betydeligt lavere, end i dag: lidt under 55 år for mænd, lidt over for kvinder. Anders var 76 og Ane 73.

Måske for første gang i verdenshistorien herskede der i Vesten – Europa og Amerika – o. 1900 stor optimisme og tro på fremskridtet. Udviklingen og overbevisningen om Vestens overlegenhed på alle felter var baggrund for optimismen, som først verdenskrigen 1914 gjorde kål på.

Nær ved 2/3 af den danske befolkning boede på landet, og her var gårdmændene klart den ledende gruppe med stor økonomisk fremgang, båret af andelsbevægelsen og højskolerne. I Vindinge fik man sin mølle i 1893, brugsen fra 1891 flyttede i 1895 til nye bygninger og fik året efter tilføjet en forsamlingshusbygning. Vindinge Vandværk oprettedes 1897 og Vindinge Gymnastikforening stiftedes 1899.

Den gamle gårds imponerende have o. 1870. På bænken Ane og to af hendes 4 døtre. Stående med blomst i knaphullet Anders Israelsen, til venstre to af hans 4 sønner. I midten muligvis Anes bror Niels.

Anders Israelsen på hestevogn uden for gården på vej ned mod Tingvej o. 1870. Til venstre haven.

På denne lykkelige baggrund blev der lavet til fest i byen. Vi kender guldbrylluppet på den gamle gård i detaljer, fordi guldbrudeparrets søn, den 35-årige Søren Andersen Israelsen, ikke blot kaldte sig ved fadersnavnet "Andersen", men også af respekt for og kærlighed til sine forældre lavede et stort "PR-stunt" i Roskilde Avis for festlighederne.

Søren Andersen Israelsen (o. 1890), som vi kan takke for beretningen om forældrenes guldbryllup 10 år senere. Selv det kraftige overskæg "arvede" han fra faderen.

Da dagen oprandt, den 22. marts 1900

”De sidste 14 dage har man i Vindinge levet i guldbryllupsstemning”, læste man i avisen. ”Så kom endelig festdagen med uventet smukt vejr. Længe inden man nåede Vindinge, meldte de mange dannebrogflag, der vajede fra udflyttergårdene, at der var fest i byen”. Der blev der flaget fra de fleste gårde og huse, og fra Dampmølle-Bageriet ved indkørslen til byen var spændt en smuk flagguirlande forbi Israelsens gård til Adam Larsens stråttækte skole overfor bager Sophus Jørgensens lille butik ved kærret.

Kl. 7 tonede ”Det er så yndigt af følges ad” ud over byen”. Musikken vækkede guldbrudeparret, og gæsterne strømmede ind, venner fra fjern og nær, fra by og land. I det gæstfrie hjem stod et veldækket frokostbord klar, og guldbrudeparret modtog flere smukke gaver og en mængde telegrammer og lykønskingskort.

”Kl. 3 er alle velforsynede”, fortsatte avisen. ”Musikken istemmer en højtidsfuld march, kirkeklokkerne kimer, og venligt hilste af de store skarer, der er på benene i dagens anledning, kører guldbrudeparret til kirken, ledsaget til fods af et stort følge på ca. 150 af sognebeboere og familien”. I kirken tog sognepræsten, den populære grundtvigianer, pastor Mathiesen, imod og talte smukt og hjerteligt til det gamle guldbrudepar og tog familiens medlemmer til alters.

I forsamlingshuset

Fra kirken gik man over til forsamlingshuset på Kærvej, hvor byens borgere havde foranstaltet en fest til ære for de gamle. Forsamlingshuset var ”overdådigt udsmykket med grønt, blomster og flag”. ”Guldbrudeparret føres til hæderspladsen, og parvis går gæsterne til bords. Man hører alle vegne beundrende udbrud, alt er så smukt og hyggeligt, kærlige hænder har jo i flere dage søgt på denne måde at vise guldbrudeparret deres agtelse og kærlighed. Middagen er udsøgt, og de unge piger sørger utrætteligt for, at de fulde fade går rundt”.

Taler og sange

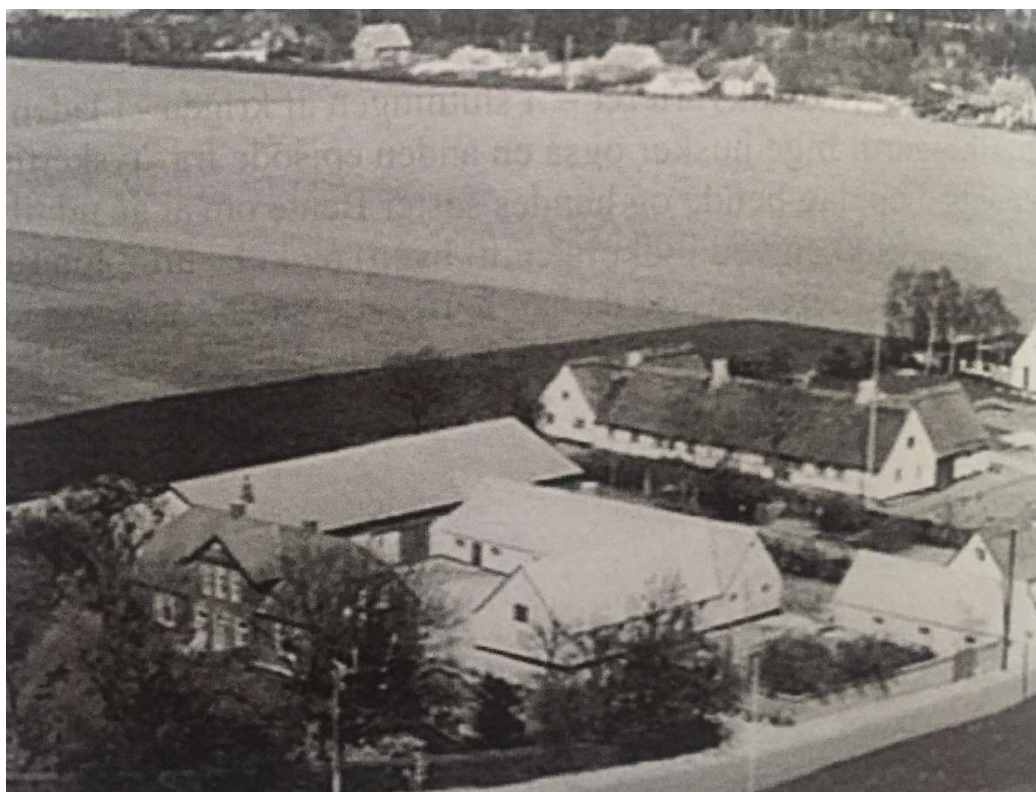
Festtalen holdtes af gårdejer Jens P. Pedersen, Lillevang, en af de få, som i sin tid var med til parrets bryllup. Han omtalte det store ”livsarbejde”, guldbrudeparret havde udført – dvs. at samle matr.nr. 23, 15a, 2a og 2b, sætte 8 børn i verden og deltage i byens liv og beslutninger – og deres kærlige samliv og al den agtelse og kærlighed, som de fra alle sider var genstand for. Talen blev modtaget med høje hurraråb. Israelsen takkede bevæget for ”al den hyldest og kærlighed, der fra alle sider var vist ham (!)”, kun gjorde det skår i glæden, at han i forsamlingen kun så ganske få af dem, der for 50 år siden var med til hans (!) bryllup. ”Det var ham et tegn på, at støvets år var overskredet”.

Efter afsyngelse af en sang til lejligheden, ”Til Guldbrudeparret”, talte sangens forfatter, lærer Larsen, over barndomshjemmets betydning og udbragte en skål for Anders Israelsens børn. Efter endnu en sang, ”Guldbrudeparrets børn”, takkede sønnen Søren Israelsen, som sammen med den ældre, ugifte datter Birthe passede gården og forældrene, på egne og søskendes vegne.

Gårdejer Jens P. Pedersen, Lillevang overrakte et smukt ”regulatorur”, sandsynligvis et tysk præcisionsvægur, med inskriptionen ”Fra venner i Vindinge og omegn”, fulgt af en ”elegant mappe med bidragydernes navne”. Sognefoged Niels Hansen, Lysegård, indledte en lang række taler og sange, og ”Stemningen kulminerer, da stedets sognepræst i et overmåde vittigt og livligt foredrag har talt for kvinden. Derefter drikkes pastor Mathiesens skål med begejstring, et bevis for den agtelse og kærlighed, han nyder, både som præst og som menneske.” Musikken spillede slutningssangen, og salen blev ryddet til dans. ”Snart ser man guldbrudeparret træde en adstadig brudevals. Alt er liv og lyst, og det gamle guldbrudepar bevæger sig om mellem deres mange venner, først sent trækker de sig tilbage. – Festen varer til den lyse morgen. Der var kun én mening om, at den havde været vellykket”.

Efterskrift

Festtalerne afspejlede den patriarkalske tid, festen foregik i. Ane døde godt 1½ år senere, og Birthe overtog helt styringen af husholdningen. I 1904 købte Søren Andersen gården og dens mere end 10 tdr. hartkorn af sin far for 30.000 kr. Men først efter faderens død i 1908 blev Søren Andersen, 39 år gammel, herre i eget hus. Han solgte sin Lillevangsparcel for at finansiere udflytningen af gården på sin jord i 1910 som ”Lønbjerggård” med nyt, moderne stuehus ”i villastil” (i dag Lønbjergparken 3).

Den gamle gård bag Lønbjerggård kort efter udflytningen i 1910. Østlængen er nedrevet, og resten er ombygget til 5 udlejningsboliger. Porten blev senere lukket og en del af en udlejningsbolig.

Til søsteren Birthe byggede han et hus (Tingvej 20) og kunne så den 22.3. 1911 omsider gifte sig med sit hjertes udkårne, den 18 år yngre 27 år gamle tjenestepige, Ellen Marie Annette Jensen, kaldt Marie. Som et familiemedlem udtrykker det: ”Hun var tyende af huset, fattig og af arbejderfamilie”. Hun havde godt nok været på højskole, men blev aldrig helt accepteret af svigerinderne. Bondesamfundet var også et klassesamfund.

”Den gamle Gård”, Tingvej 28, 1991,
nordvesthjørnet.

Helge Land Hansen
Vindinge Lokalhistoriske Forening, 2017